

ex justa causa revocari posse, quod, saltem in secularibus, nemo, credo, negabit. Et probatur ratione, quia nullum est jus quod prohibeat hanc approbationem revocari; neque illa habet ex se unde irrevocabilis sit; ergo. Major per se constat. Minor probatur: nam fundamentum illius approbationis non est immutabile; fundatur enim in scientia, moribus, et aliis conditionibus necessariis ex parte confessoris ad hoc ministerium convenienti modo exhibendum; potest autem sacerdos mutari quoad haec omnia, ut per se constat; ergo ex hac parte non est invariabilis haec approbatio, sed praedicta causa seu mutatione interveniente ex parte personae, et de illa juridice constando, poterit approbatio data revocari. Et confirmatur a simili ex cap. *Acceptimus*, de Aestate et qualitate, in illis verbis: *Nisi forte postquam promoti fuerint, reddiderint se indignos*. Dicitur enim ibi, eum qui reputatus est idoneus ad Ordines suscipiendos, reputandum etiam esse ad beneficium, neque admittendam esse contra illum exceptionem indignitatis, nisi post Ordines susceptos reddiderit se indignum; potest ergo, qui idoneus erat, fieri non idoneus; ergo et approbatio ejus potest revocari. Et confirmatur secundo: nam interdum constare potest priorem approbationem fuisse ex notabili errore factam; ergo, si certis indiciis id constiterit, potest approbatio data merito revocari.

4. *Duobus modis posse semel approbatum indignum judicari*. — Primo per novum examen. — Potest autem hoc constare per novum examen approbatorum, ad quod faciendum habet jus imprimis successor Episcopi; nam est novus pastor, et propriam obligacionem induit; unde non est, cur cogatur ratis habere omnes facultates a prædecessore concessas; potest ergo, ut suæ conscientiae satisfaciat, ad examen vocare omnes approbatos, et quos idoneos non invenerit, reprobare, atque ita approbationes revocare. Atque hoc supponere videtur Pius V in Motu proprio anni septuagesimi primi, qui est 128, et incipit: *Romani Pontificis*, ubi etiam de Mendicantibus ait posse pro majori conscientia sua quiete a successore de novo examinari; ergo supponit hoc esse jus commune, quod multo magis habebit locum in secularibus, quia non est verisimile voluisse concedere Episcopis novam facultatem, quam ratione suæ jurisdictionis non habebant, sed solum non auferre quam habebant. Hoc autem examen non

permittitur solum propter aliquam cæremoniæ, sed ad quietem conscientiae, ut ibi dicitur; ergo, si ex illo constiterit aliquem non esse idoneum, poterit ejus approbatio revocari.

5. *An Episcopus a se approbatos possit in examen vocare*. — Hic autem modus non tam facile admittendus est in eodem Episcopo, qui approbationem dedit, quanquam in rigore etiam ille videtur habere hanc potestatem in suis subditos, quod ex eodem Motu proprio colligi potest; nam ex speciali privilegio conceditur ibi Mendicantibus, ut semel tantum ab eodem Episcopo examinari possint; ergo, secluso privilegio, habet Episcopus hoc jus, ut ibi supponi videtur. Et quidem, si approbatio concessa fuit sine prævio examine, non dubito quin possit Episcopus etiam semel a se approbatos in examen vocare; imo etiam quoad Mendicantes hoc videtur supponi in illo Motu proprio, et in privilegio ibi nullis concessis; attente enim sunt legenda illa terba: *Volumus tamen, eos, qui semel ab Episcopo in civitate et diœcesibus suis prævio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari*; non enim sine causa additum est verbum illud, *prævio examine*; igitur qui sine prævio examine approbati fuerint, postea examinari poterunt, et consequenter si per illud constiterit, priorem approbationem non fuisse rite factam, poterit revocari. Quod si privilegium illud aliquid speciale concedit, sequitur, etiam eos, qui per examen approbati semel sunt, posse iterum in examen vocari ab eodem Episcopo, si tali privilegio non gaudent.

6. Quod certe in rigore, et quasi de absolute potestate Episcopi verum videtur, quia nullo jure hoc illi prohibetur; neque in hoc facit injuriam sacerdotibus examinandis, quia illi per approbationem non fuerunt consecuti novum aliquod jus, sicut acquirit parochus postquam semel beneficium recepit; nec denique Episcopus semel examinando et approbando, aliquo titulose obligavit illud examen ita semper firmum habere, ut nunquam illud in dubium revocet, neque aliud intentet. Præsertim cum, moraliter loquendo, possint occasiones occurrere, ob quas prudenter hoc fiat; saepè enim examen per alios fit et non recte fit; et aliquando moraliter constat plures indignos, vel negligentes, vel malitia, vel casu inter dignos esse approbatos, et ad vitandam infamiam, vel scandalum, expedit omnes iterum ad examen vocare. Non est ergo hoc ex-

tra Episcopi potestatem, quamvis illa uti non debeat in alicujus infamiam, nec sine rationabili causa, de qua re dicitur esse quedam declaratio Cardinalium, n. 664, in qua generaliter dicitur, semel promotum ab Episcopo, non posse iterum ad examen vocari, nisi nova causa sit orta.

Assertio 3.

7. *Episcopum sine justa causa non posse approbationem datam revocare*. — Addo vero, Episcopum non posse sine justa causa approbationem subditis etiam semel datam revocare; et probabile esse talē revocationem sine causa esse nullam, quamvis res sit dubia et timenda. Prior pars probatur: primo, argumento dict. c. *Acceptimus*, de Aestate et qualitate, ex quo habemus, eum, qui semel tanquam idoneus approbatus est, non esse tanquam indignum rejiciendum, nisi constiterit denuo factum esse indignum. Deinde probatur ratio-ne, quia haec approbatio, ut supra diximus, non est aliqua gratia vel favor, sed est iuri-dica quædam declaratio, quæ se habet tanquam justa sententia ex justitia debita; ergo non potest juste revocari sine causa. Item a principio non posset juste negari sine causa; ergo multo minus postea revocari. Et hinc probatur secunda pars, quia talis revocatione causa facta, est quasi ablato juris jam acquisiti, vel quasi revocatio sententiae justæ sine causa; ergo non tantum est injusta, sed etiam nulla. Et declaratur, quia per approbationem semel datam talis sacerdos manet approbatus, nec potest jam non esse approbatus, et idoneus, si ipse non mutatur, quia jam habet quidquid Conc. Trid. in illo exigit, nec videtur illa approbatio ita pendere moraliter a voluntate approbantis, ut per solam ejus retractionem injuste factam tollatur. In quo est diversa ratio, quando justa causa intercedit, quia tunc non revocatur efficaciter prior approbatio propter solam voluntatem, sed propter novam declarationem, quæ est quasi nova sententia justa, efficax ad irritandam priorem. Est etiam magna differentia inter approbationem jam datam, et voluntarie revocatam, vel a principio negatam; quia quando negatur a principio, homo nunquam fuit approbatus; et ita nunquam fuit in eo impleta conditio a Conc. Trid. requisita, quæ tamen impleta fuit in eo, qui semel approbatus est.

8. Haec vero rationes non sunt adeo evidentes, quin relinquant rem aliquo modo dubiam.

quia potest fortasse Episcopus subdito suo non exempto concedere hanc approbationem ad tempus limitatum, vel usque ad beneplacitum suum; et verisimile est hanc esse eorum intentionem, saltem implicitam, circa seculares clericos, qui eis sunt subditi; nam circa regulares exemptos haec non habent locum propter privilegium adductum, et alia, ratione quorum non ita pendent ex voluntate Episcoporum. Respectu vero subditorum potest etiam intervenire aliud practicum dubium; quia non potest tam facile constare, revocationem esse omnino injustam, et sine legitima causa; ubi autem hoc aperte non constiterit, semper est pro superiore presumendum. Et quoniam haec conditio talis est, ut ex illa pendeat valor sacramenti, ideo dixi non esse contemnendam hanc revocationem, sed timendam.

DISPUTATIO XXIX.

DE MINISTRO HUJUS SACRAMENTI QUOD CASUM RESERVATIONEM.

Hactenus dictum est de ministro confessio-nis generatim, et quoad absolutionem a peccatis, quæ nihil habent speciale in hoc foro; nunc superest dicendum de ministro requisito circa quædam peccata specialiter reserva-ta in hoc foro. In qua re primum supponi-tur dari posse hanc reservationem, et deinde inquiritur, illa supposita, a quo pos-sit dari absolutio. Illud ergo prius in hac disputatione tractabimus, de altera vero parte dicemus disputatione sequenti

SECTIO L

An sit in Ecclesia potestas reservandi peccata.

1. *Reservatio quid sit*. — *Ratio dubitandi*. — Reservatio in præsenti nihil aliud est quam ablato seu non concessio jurisdictionis ad absolvendum ab aliquo peccato, quamvis circa alia concedatur. Hanc enim nominis signifi-cationem supponere oportet ex communi usu Doctorum omnium in hac materia. De hac ergo reservatione dixit haereticus Wicleph esse contra charitatis regulas fundatam, ut refert Waldensis, tom. 2 de Sacram., c. 149, ubi hunc errorem ex Patribus impugnat. Haereti-ci etiam hujus temporis negant Ecclesia hanc potestatem in foro interiori, quia putant in Ecclesia non esse potestatem ad absolvendum in hoc foro; et consequenter negant

potestatem reservandi, quia privatio supponit habitum. Verumtamen hi haeretici supponunt falsum fundamentum, et jam reprobatum. Et quod de lege charitatis attigit Wicleph; nullius momenti es; nam supposita potestate, potest haec reservatio esse conveniens ad commune bonum, imo et ad privatum singularum personarum. Et ideo non est, cur charitati repugnet talis reservatio. Major ratio dubitandi est, quia videtur talis reservatio repugnare institutioni, et veritati hujus sacramenti; quia essentialiter postulat, et integrum confessionem, et integrum absolutionem; ergo etiam postulat integrum jurisdictionem circa omnia peccata mortalia; repugnat ergo institutioni et nature hujus sacramenti dare jurisdictionem circa quædam peccata mortalia, et tollere circa alia.

Prima conclusio.

2. Esse in Ecclesia potestatem reservandi peccata. — Nihilominus dicendum est primo, esse in Ecclesia potestatem reservandi aliqua peccata superioribus judicibus. Est de fide definita in Trident., sess. 14, c. 7 et c. 11; et probatur antiquissimo usu: nam in Conc. Carthag. III, c. 32, et in Conc. Afric., c. 10, et habetur 26, q. 6, c. ult., dicitur, ut presbyter non absolvat poenitentem inconsulto Episcopo, nisi necessitate cogente, in ipsis Episcopi absentia. Idem colligitur ex c. *Latorem*, 33, q. 2, ubi est sermo de peccato matricidii. Et simile est in Conc. Vormatiens., c. 30; verum est, in his et similibus decretis non esse sermonem expressum de hoc sacramento, sed interdum de pœnitentia publica; tamen verisimile est, quando pœnitentia erat reservata, etiam absolutionem a culpa reservatam fuisse, ut colligitur ex Cypriano, lib. 3, ep. 16, alias ep. 12, et ex Benedicto XI, in extravag. *Intercunctas*, de Privil., ubi fit expressior mentio easum reservatorum, sicut et in Clem. 1 de Privil., et in extrav. *Et si dominici*, de Pœnit. et remiss., et in c. *Si episcopus*, de Pœnit. et rem., in 6. Pro hac etiam conclusione refert Waldensis Innocent. III in Concione de SS. Apostolis Petro et Paulo. Citari etiam solet Origen., hom. 8 in Levit., et hom. 10 in Num., et August., in c. *In actione*, de Pœnit., d. 4, quod partim desumptum est ex Enchirid., e. 65, et ex Epist. 418, c. 3. Sed ex iis locis non potest sumi argumentum, quod admodum urgeat.

3. Ratio a priori. — Ratio a priori est, quia jurisdictione necessaria in hoc sacramento ma-

Secunda conclusio.

5. Habentem ordinariam jurisdictionem posse reservare. — Dicendum præterea est, eum qui habet jurisdictionem ordinariam in hoc foro posse reservare peccata respectu inferioris habentis ordinariam potestatem. Quamvis enim in potestate ordinis omnes sacerdotes sint æquales, tamen in potestate jurisdictionis sunt valde inæquales, ut ex superioribus satis constat. Et ideo etiam inter

ipsos ordinarios pastores est subordinatio in hoc foro, quæ ad bonum regimen maxime necessaria est in omni judicio. Ideoque potest superioris inferioris jurisdictionem coarcere, sibique casus aliquos reservare. Atque hinc fit posse Pontificem reservare casus respectu omnium, sive sibi Episcopi, sive quiunque alii Praælati, quod est certum de fide ex usu Ecclesiæ, et ex citatis decretis, et ex supra potestate Summi Pontificis. Et ratio petenda est ex supra dictis, nam omnis jurisdictione quæ est in Ecclesia, tam delegata quam ordinaria, manat a Summo Pontifice; ergo habet ipse potestatem extendendi vel limitandi illam, prout expedire judicaverit; potest ergo, reservando sibi casus, inferiorum jurisdictionem coarctare. Unde etiam clarum est, hanc potestatem convenire illi de jure divino; est enim veluti quidam actus, seu quædam pars supremæ potestatis sibi a Domino concessæ.

6. Episcopum posse reservare casus respectu parochorum. — Secundo sequitur, posse Episcopum reservare casus respectu parochorum sibi subditorum. Hoc constat ex usu Ecclesiæ, ex Conc. Trident., et aliis decretis citatis. Et ratio etiam, seu congruentia hoc postulat; quia ipsi sunt sub Pontifice, ad quos maxime pertinet animarum cura; et ideo oportuit ut haberent potestatem pro suis oviibus ordinare debitum ac convenientem modum administrandi hoc sacramentum, atque adeo ut possint sibi aliquarum causarum cognitionem reservare. Unde autem illis conveniat haec potestas, non potest ita facile judicari, quia ordinaria jurisdictione parochorum proprie non videtur ab illis manare, sed a Summi Pontificis institutione. Unde ego censio ipsos Episcopos habere hanc potestatem a Summo Pontifice, ut recte etiam sensit Nav. in Sum. c. 27, n. 263, in fine. Et facile probari potest ex supra dictis de jurisdictione Episcoporum. Itaque licet distributio seu divisio parochiarum, et jurisdictione ordinaria parochorum sit ex institutione Summorum Pontificum, tamen ex eadem institutione manavit, ut parochi in hoc essent quasi dependentes ab Episcopis, et illis subordinati, quia ad conveniens Ecclesiæ regimen ita expediebat.

7. Tertio sequitur, alios, qui in Ecclesia habent jurisdictionem ordinariam similem seu proportionatam Episcopali, aut parochiali, posse etiam reservare casus eadem proportione, ut fit in religionibus. Et ratio ex dictis clara est. Solum est advertendum, religiosos

Tertia conclusio.

8. Habentem hanc potestatem posse reservare non tantum sibi, sed etiam alteri. — *Situs reprobatur.* — Ultimo dicendum est, eum, qui habet hanc potestatem, posse reservare casus, non tantum sibi, sed etiam alteri. Hoc aperte constat, quia potest et ab altero transferre jurisdictionem, et alteri suo rationabili arbitrio illam concedere, ut Papa reservat casus, non solum sibi, sed etiam Episcopis; et Episcopus posset reservare aliquem casum, et committere illum decano, vel archidiacono, etc. Unde non probo quod Soto, d. 18, q. 2, art. 5, absolute dicit, si Episcopus reservet unum casum absolendum a decano, alterum ab archidiacono, etc., reservationem esse ridiculam, et non validam; hoc enim nulla ratione fundatum est, quia potest non deest, ut probavi; et potest prudenter fieri, si cum debita moderatione et ratione fiat. Unde in Conc. Trident., sess. 24, cap. 6, quidam casus reservantur Episcopo, vel vicario ejus ad hoc specialiter deputato, peccatum autem haeresis occulte reservatur soli ipsi Episcopo; et simili modo posset alia distributio fieri, si expediret. Denique potest Episcopus, verbi gratia, peccatum aliquod sibi reservare, et deinde facultatem suam alteri committere, cui voluerit, aut expedire censuerit; ergo a principio poterat culpam alteri reservare, nam tunc unico actu duplum illum effectum facit, scilicet, reservationem respectu unius, et delegationem respectu alterius. Nulla est ergo ratio dubitandi de potestate. In usu vero

ejus prudentia et moderatio necessaria est, nam quando superior non reservat sibi ipsi, facilius potest præbere inferiori occasionem sentiendi gravamen, aut injuriam; nam, cum ipse habeat ordinarium jus, non debet tam facile alterilli præferri, sed solum ob magnam utilitatem ovium faciendum id est. Nihilominus tamen, etiamsi superior in hoc aliquantulum excedat, non propterea est ejus reservatio contemnenda; quia licet sit imprudens, non ideo est nulla, ut magis ex sect. 3 patet.

SECTIO II.

Utrum sola peccata, quæ habent excommunicationem annexam, reservari possint, et solum quoad censuram, vel etiam quoad culpam.

1. In hac sectione explicandum est in generali objectum, seu materia circa quam hujus reservationis, seu potestatis ad illam faciendam. Circa quod Durand. in 4, dist. 17, q. 45, dicit consuetudinem Ecclesiae Romanae esse reservare censuram, non culpam, nisi ratione censuræ; et alios Episcopos, qui interdum reservant peccata non habentia censuram annexam, in hoc non conformari Ecclesiae Romanae. Et fere eamdem sententiam docet Cajetan. in Summ., verb. *Casus*, et Navar., c. 27, n. 261; et Ruard. in art. 3. Verumtamen hi auctores non tam de potestate quam de facto loqui videntur, de quibus nos sigillatim ac breviter dicemus.

Prima conclusio.

2. *Quidnam possit Summus Pontifex reservare.* — Certum ergo est, tam Summum Pontificem, quam cæteros pastores ordinarios, de quibus in præcedenti sectione locuti sumus, posse non tantum censuras, sed etiam culpas reservare, et non tantum si habeant censuram annexam, verum etiamsi non habeant. Utrumque est certum, convincitur que ex decretis et rationibus, quibus probavimus esse in Ecclesia hanc potestatem; et patet ex Conc. Trid., sess. 14, c. 7, ubi aperte loquitur de reservatione culparum; et ponebatur illud verbum: *Præsertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est*; et in extravag. *Inter cunctas*, de Privil., id asseritur, et numerantur aliqui casus reservati, quibus non est annexa censura, et hoc probat usus Episcoporum, et religionum. Etratio supra facta hoc ipsum convincit, quia jurisdictione necessaria ad absolvendum a culpa communicatur per Pontificem et Prælatos

Ecclesiæ, etiam circa peccata quæ non habent annexam censuram; ergo potest hæc limitari et restringi; ergo possunt casus quoad culpam reservari independenter a censura.

Secunda conclusio.

3. *Reservari peccata non habentia excommunicationem annexam.* — Circa aliam partem de facto, dicendum est primo, sepe reservari in Ecclesia peccata quæ non habentia excommunicationem annexam. Hoc est certissimum in Episcopis, ut constat ex usu; item in religionibus, approbantibus etiam Summis Pontificibus; unde dubitari non potest quin hoc et valide et licite fiat. De Summo autem Pontifice dubium est, an reservet aliquos casus non habentes censuram annexam. In quo jam non agitur de potestate, ut dictum est, sed de usu, neque agitur de usu Ecclesiae Romanae quatenus est diœcesis quædam particularis, cuius proprius et immediatus Episcopus est Summus Pontifex, nam fortasse in illa etiam sunt aliqua peccata reservata absque censura, specialia illius Episcopatus, sicut inveniuntur in aliis, sed sermo est de usu Pontificis quoad universalem Ecclesiam, quatenus reservat aliquos casus, ut supremus pastor ejus. In quo agere possumus aut de usu antiquo, aut de illo qui nunc viget in Ecclesia Romana. Nam quantum ad illum, videntur esse quædam indicia reservationis, quæ olim fiebat Summo Pontifici aliquorum peccatorum, quæ non habebant censuram annexam. Legimus enim in c. *Latorem*, 33, q. 2, Nicolaum Papam poenitentiam imposuisse eidam matricidæ; unde significatur illud peccatum fuisse tunc reservatum Summo Pontifici, cum tamen non haberet censuram annexam. Verumtamen non satis constat delictum illud non habuisse tunc adjunctam excommunicationem, cum peccator ille etiam post poenitentiam postulatam et inchoatam a communione arctetur, ut ibi dicitur. Neque etiam constat illam fuisse propriam reservationem, nam interdum Episcopi in atrocioribus criminibus solebant consulere Pontificem de poenitentia imponenda, non quia carerent potestate absolvendi a culpa, sed quia timebant illa uti in aliqua causa gravissima sine consilio supremi pastoris, ut colligi potest ex alio simili decreto ejusdem Nicolai, in c. *De viro*, 12, q. 2. Vel certe, quia circa aliqua peccata erant regulæ statutæ de poenitentiis, pro illis imponendis, ut de illo peccato matricidii constat ex Concilio Vormatiensi, c. 30, ideoque quando Episcopi

has regulas ignorabant, consulebant Pontificem. Vel propter alias causas. Quod uno verbo insinuavit Anton. in 3 p., tit. 17, c. 11, ubi etiam ait, se non legisse esse aliquod peccatum ita enorme, a quo non possit absolvere Episcopus, nisi habeat sententiam aliquam annexam. Ex quo etiam mihi incertum est aliud indicium, quo aliqui putant, peccata quædam, quibus injuncta olim erat poenitentia publica, fuisse reservata Summo Pontifici, quamvis non haberent censuram annexam. Nam in Extravag. *Inter cunctas*, de Privil., admonentur religiosi Mendicantes, ne absolvant a criminibus pro quibus est solennis poenitentia injungenda; unde etiam supponitur, parochos non posse ab eis absolvere; nam dicti religiosi pares quoad hoc efficiuntur parochis. Sed quidquid sit de hac reservatione, de qua infra dicemus, ad summum inde habetur, talia peccata esse reservata Episcopis, non vero Summo Pontifici. Itaque de consuetudine antiqua nihil mihi satis constat.

4. De præsenti vero tempore auctores ci-tati censem nullum peccatum esse nunc reservatum Summo Pontifici, quod non habeat censuram annexam. Que res, quia ad factum pertinet, solum potest probari auctoritate negativa, nimurum quia nec in toto Corpore iuri canonici, neque in bullis Pontificis, nunc talis reservatio reperitur. Nam ad suum universale regimen censuerunt Summi Pontifices sufficere reservare tantum graviora crimina habentia Pontificiam excommunicationem annexam. Difficilis tamen est hæc probatio, quia difficile est discurrere per omnia iura et decreta in quibus Pontifices peccata reservant. Et ideo censeo satis esse, si dicamus, regulariter et quasi jure ordinario peccata sine censura non reservari a Summis Pontificibus, quam limitationem addo, quia in dicta Extravag. *Inter cunctas*, invenitur quædam reservatio sine censura. Præcipitur enim ibi parochis, ut admittant confessiones suorum parochianorum factas Mendicantibus, nec possint contra illos excipere, nisi in duobus casibus, scilicet, quando parochianus est *excommunicatus*, aut *notorius peccator*; et subduntur statim hæc verba: *Sed videat ne id dicat mendaciter, aut in dolum, vel in fraudem, quia, si hoc egerit, a delicto tali, nisi plane satisficerit, præterquam in morte absolvit nequeat, nec de illo ad poenitentiam aliter admittatur.* Ubi propter mendacium illud perniciosum nulla censura imponitur, et tamen illa videtur propria ipsius reservatio; quia, licet

non sit absoluta, sed sub ea conditione, nisi plene satisficerit, tamen illa satisfactio non est solum ea que præcisæ necessaria esset ad veram poenitentiam et veram contritionem, vel attritionem habendam, alias non oportueret addere exceptionem de articulo mortis; imo et tota illa clausula supervacanea fuisset, nam constat neminem post injuriam illatam posse absolviri, etiam in articulo mortis, nisi facta satisfactione, eo modo quo fieri potest, juxta opportunitatem occurrentem; igitur, aliquid amplius ea conditione postulatur; id autem nihil aliud est, nisi ut tale peccatum reservatum maneat, donec re ipsa plena satisfactio exhibeat. Quamvis autem non exprimatur cui fiat reservatio, tamen, cum absolute fiat, manifestum est, auctori canonis fieri, qui est Summus Pontifex. Et licet illa Extravagans quassata fuerit per Clement. *Dudum*, de Sepult., fortasse quoad hanc partem revocata non est, quia solum videtur derogari quoad ea quæ spectant directe ad facultates et privilegia religiosorum; vel certe, quamvis derogata fuerit, satis inde colligimus, illum modum reservationis non esse omnino præter usum Pontificum.

5. Expressius vero id nobis constat ex Motu proprio Sixti V anni 1589, contra clericos male promotos, quos non excommunicat ob illam culpam, sed tantum suspendit, et tamen subdit hæc verba: *Personæ sic, ut præfertur, delinquentis, tam scilicet Antistites, seu Abbes promoventes quam clerici male insigniti seu ordinati, a reatibus et excessibus præfatis absolvit, præterquam in mortis articulo, non possint. Et prius dixerat: Tum absolvendi, quam dispensandi facultatem in casibus superius expressis etiam in foro conscientiae nobis et successoribus nostris duntaxat perpetuo reservamus.* Hæc autem proxima verba poterant exponi de absolutione a suspensiōne et dispensatione ab irregularitate; tamen ex aliis satis constat reservationem fieri ipsarum culparum, ut patet ex illis verbis, *reatibus et excessibus*. De illo tamen Motu proprio etiam fertur esse moderatum a successoribus; non tamen mihi constat, an haec reservatio fuerit sublata, quia moderationem ipsam videre non potui. Præter has autem, hactenus non invenio reservationem Pontificiam sine annexa excommunicatione; id vero satis est ad constituendam moralem regulam, quod Pontifices non reservant peccatum, nisi simul ferendo ratione illius excommunicationem reservatam; quæ erit in-

fallibiliōr, si generalius dicam̄is non reservare, nisi adjuvēdō aliquām censurā, vel irregularitatem.

6. *Dubitatio quādam solvitur.* — *Culpā dubiōs modis potest reservari.* — Sūpēfēst autēm dubitatiō circa hanc Pontificiālē reservatiōnē, ut de factō sit, an reservatiō cauat immeđiate in culpā, an sōlūm in censurā. Nam, licet hāc dūo sint conjuncta, tamen distincta manent. Et de censurā indubitatū est; proxime et immeđiate reservari, ut ex ipsis juribus evidenter constat; et quia nō est aliud, quo mediante reservetur, ut latius in propria materia dicemus. Culpā vero dūo modis intelligi potest manere reservata; primo sōlūm mediate et in aliō, nimirū, quia nullus potest a peccato absolvi durante censurā, et ita, reservata censura, videtur rationē illius culpā manere reservata. Secundo immeđiate et in se, quia diversa est iurisdic̄tio necessaria ad absolvendū a culpā et a censura; hāc enim pertinet ad fōrum contentiosum, illa ad fōrum p̄nentientiæ; potest ergo vel alterā tantum iurisdic̄tio tolli, vel ultraquē; et quando hōe posteriori modo fit, tunc dicitur, tam censurā, quam culpā immeđiate et in se reservari.

7. *Videri reservationem sistere in censura.* — Videri ergo potest hāc reservatiō sistere in censurā, et sōlūm mediate et quasi p̄r ab eidē redūdere in culpā. Primo ex decrētis, in quib⁹ hujusmodi censurā feruntur et reservantur; nam primo prōpt̄r culpā imponit̄r censura, et deinde dici solet, a qua absolvi non possint, nisi a Rōmāno Pontifice, vel, in eā permaneant, donec Apostoliō conspectui s̄e p̄senteant, vel quid simile. Deinde a posteriori p̄atet, quia ablata censura statim manet peccatum nō reservatum, ut omnes Doctores doceut; ergo signum est sōlūm fuisse ablātā iurisdictionē circa censurā, alias, etiam ablata censura, adhuc manere posset reservatio culpā. Vel aliter (et fere in idem rēdit) quia concessa iurisdictione ad absolvendū a censura, potest quis absolvēre a culpa ex vi iurisdictionis, quam antea habebat; ergo signum est solam censurā fuisse in se reservatā; alioqui hac concessa, non statim sequeretur esse concessā aliam, nam quoad hoc non sunt connexā: quia potest aliquis absolvēre a censura, et non a culpa, ut iudex Ecclesiasticus non sacerdos, vel qui tantum habet iurisdictionem fori contentiosi. Tandem hic modus reservationis sufficit ad intentionem reservantis; quia hoc satis

est, ut homō absolvi non possit, etiam a culpā, et sufficit ad salvāndā verba decreti reservantis; et alioq̄, cum rē sit odiosa, est mitiori modo interpretanda; ergo. Atquē hāc pārtem multum insinuat Durand., dīcta q. 15, n. 43. Indicat etiām Cajet. in Sum., verb. Casus, dum ait, solos illos casus esse reservatos Sedi Apostolicā, quos ecclesiastica censura, hoc est, excommunicatio, reservat: Et infra ait, censurā esse quasi adaequātam rationēm hujus reservationis, ideoque illa ablatā, omnītō tolli reservationem.

Assertio.

8. *Culpas etiam reservari.* — Nihilominus dicendum est, per reservationes Pontificias etiam culpas ipsas in se reservari. Hāc est communior sententiā Théologorum in 4, d. 17, ibi D. Thom., q. 3, art. 4, q. 2, ad. 4; Pald., q. 5, art. 1; Gabr., q. 1, art. 3, dub. 2; Major., q. 5; Seto, d. 18, q. 2, art. 5; et idem sentit Navar. in Sum. e. 27, n. 271. Qui sententiā multū fāvet Concilium Trident., sess. 14, e. 7, ubi licet legiatur de potestate, tamen satis clāre indicat se lōqui de illa prout de factō in Ecclesia exercētur a Summis Pontificibus, de quib⁹ propterē ait potuisse causas aliquas eritūnū pro suprēma sua p̄testate in Ecclesia reservare; ubi non sine causa de p̄rēterito ait, potuisse, quia de illa p̄testate agit prout in usū jam sēpius exivit, seu exire solet; et ibi aperte loquitur de reservationē eritūnū, nulla facta mentione censurarū; et infra, de Episcopis agēt, ait, posse reservare peccata, pr̄ser-tim quā habent censurām annexām.

9. *Ratio a priori.* — Ratio a priori est, quia hāc est iūtentio Pontificium reservantium, quā ex eōrum verbis et decretis a nobis colligitur, quam interpretationē maxime confirmat communis usus Ecclesiā, et communis sensus interpretum, patēbitque altētē consideranti singula cetera. Ex quib⁹ duo tantum exempla afferto: primū est antiquissimum ex c. Si quis sūndente, 17, q. 4, in quo fertur prima ordinātū reservationēm Papalium, et ideo videtur esse vēluti exemplar ceterarum omnium, et tamen ibi de persecusore clericī primū dicitur, Anathēmatis vinculo subjaceat; et postea subditur, et nullus Episcoporum illum pr̄sumat absolvēre, nisi mortis urgente periculō, donec Apostoliō conspectui p̄senteletur, etc. Ubi adverto, absolutionem, quā reservatur, nullo modo referri ad censurām tantum, sed simpliciter ad ip-

sum peccatorem anathēmatis vinculo subjacentem; ergo simpliciter totum hōc reservatur, scilicet, tam peccatum, quam censura. Aliud exemplum est novissimum ex dicto Motu proprio Sixti V, ubi licet peccatum illud habeat annexam suspensionem, tamen non sola suspensio, sed etiam culpa reservatur, ut ex verbis ejusdem Pontificis supra expēndimus. Et in hac censura est per se manifestum; quia illa non impedit absolutionem a culpa; et ideo quantumcunque censura esset reservata, nullo modo reservaretur culpa, nisi reservatio immediate et per se in ipsam caderet.

10. *Ratio a posteriori.* — *Differentia inter excommunicationem reservatam et non reservatam.* — Atque hinc possumus a posteriori hoc confirmare etiam in censura excommunicationis. Nam licet contingat, aliquem sic excommunicatum, bona fide absolvi prius a peccatis absque absolutione censurā, nihilominus non est valida absolutio etiam a culpati; nam tenetur illam postea sacramentaliter confiteri; ergo signum est sublatam fuisse jurisdictionem non solum ad absolvendū a censura, sed etiam immediate ad absolvendū a culpa. Et hāc est magna differentia inter excommunicationem non reservatam, et reservatam, quod illa non tollit jurisdictionem ad absolvendū a culpa, quamvis prohibeat prius ab illa absolvēre, quam a censura, et ideo, si casu, vel etiam ex malitia confessoris invertatur hic ordo sine culpa poenitentis, qui bona fide absolvitur a culpa, non prēmissa absolutione a censura, sacramentalis absolutio valida est; quia nihil deest, quod sit de substantia ejus, ut infra tractando de excommunicatione latius dicturi sumus; in pr̄senti autem absolutio sacramentalis a culpa nulla est, non obstante bona fide poenitentis, ut nunc supponimus, et ex dicendis constabit; ergo signum est aliquid necessarium ibi deesse; hoc autem nihil esse potest nisi jurisdictione sacerdotis, quia ex parte poenitentis nihil deest; ergo per talem reservationem auferitur jurisdictione in ipsam culpā; nihil autem aliud est culpam in se et immediate reservari.

11. *Destruitur fundamentum contrariae sententiāe.* — Ad fundamentum autem contrariae sententiāe, jam ostensum est ex decretis ipsi colligi hunc modum reservationis. Quod etiam confirmari posset ex c. Nuper, de Sentent. excomm., ibi: Ab eo, vel ejus superiore erit tunc absolutio delicti requirenda;

Utrum omnia, et sola peccata mortalia reservantur, vel etiam reservari possint.

1. *An peccata venialia possint reservari.* — Principio quārē hoc loco solet, an possint venialia peccata reservari. Et qui sentiunt ad absolvendū ab his peccatis non esse necessariam jurisdictionem, vel illam datam esse

omnibus sacerdotibus jure divino, consequenter negant hæc peccata reservari posse, quibus favet usus Ecclesiæ, quæ nunquam consuevit hæc peccata reservare. Nos vero diximus absolutionem ab his peccatis non dari sine jurisdictione, eamque a Summo Pontifice manare ad reliquos sacerdotes. Ex quo plane sequi videtur, posse hanc jurisdictionem limitari, et consequenter posse aliquod peccatum veniale reservari. Et declaratur in hunc modum, quia, propter peccatum veniale potest incurri aliqua censura, scilicet, excommunicatio minor; possent ergo pastores Ecclesiæ reservare sibi absolutionem a tali censura; ergo et absolutionem culpæ propter quam imponitur. Denique aliqui referunt interdum in religionibus aliqua peccata venialia reservari.

2. *Quæstioni respondetur.*—Respondeo breviter, non repugnare peccatum veniale reservari quoad hoc, ut non possit sacramentaliter remitti, nisi a tali vel tali ministro, vel (quod perinde est) ut non possit ex confessione talis peccati confici hoc sacramentum, nisi coram tali judge fiat; et hoc probat posterior ratio. Nihilominus non possunt peccata venialia ita reservari, ut maneat obligatio ea confitendi superiori reservanti, quia simpliciter nulla est obligatio confitendi hæc peccata, possuntque tolli alio modo sine ullo ordine ad hoc sacramentum, neque hoc potest Ecclesia impedire. In quo est magnum discrimen inter venialia peccata et mortalia. Atque hinc tandem fit, ut talis reservatio venialium peccatorum sit fere inutilis, ideoque non sit in usu Ecclesiæ, quia, licet reservetur hoc peccatum, poterit a poenitente in confessione taceri sine culpa, vel, etiamsi dicatur, et confessor nolit ab illo absolvere, poterit cogi a poenitente, ut ab aliis absolvat, quod satis illi est, cum non maneat ei obligatio tale peccatum iterum confiteri. Merito ergo talis reservatio non est in usu, præterquam quod est improportionata cum toto genere peccati venialis; nam reservatio introducta est propter gravitatem delictorum, a qua longe distat totus ordo venialium peccatorum. Atque hæc doctrina locum etiam habet in peccatis mortalibus semel confessis; illa enim simpliciter reservari non possunt, ita ut poenitens maneat sub obligatione illa iterum confitendi: suppono enim fuisse absolute ac per se remissa. Reservare autem illa solum, ut per absolutionem talis sacerdotis sacramentaliter iterum non remittantur, inu-

tile esset et infructuosum, ut ex dictis a fortiori patet. Et ideo ex sententia omnium, postquam peccatum reservatum semel est per absolutionem per se et absolute ablatum, amplius reservatum non manet, ut in sequenti disputatione latius declarabitur.

3. *An peccata mortalia mere interna possint reservari.*—*Quæstionis satis.*—Secundo dubitari potest de peccatis mortalibus mere internis, quæ sola cogitatione consummantur, an reservari possint. Videtur enim non posse, quia Ecclesia nihil potest per se praecipere circa actus mere internos; ergo neque etiam potest illos reservare. Unde etiam consuetudo Ecclesiæ observat, ut talia peccata non reserventur. Item Ecclesia non potest propter hæc peccata censuras imponere; ergo nec potest illa reservare. Et fortasse, qui putant jurisdictionem ad absolvendum a peccatis datum esse jure divino, dicerent non posse Ecclesiam illam limitare circa actus mere internos sed solum circa externos. Veritas tamen est, in rigore non deesse in Ecclesia potestatem ad reservanda hæc peccata. Ita docuit Cajet. 2. 2, q. 11, art. 5; et Soto, d. 18, q. 2, art. 5; Ledesma, 2, p. 4, q. 8, art. 2, dub. 10. Et ratio est, quia omnis jurisdictionis in hoc foro communicatur inferioribus per superiores pastores, tam ad absolvendum ab externis quam ab internis culpis; ergo circa utraque possent, si vellent, illam jurisdictionem limitare, atque ita peccata interna reservare. Unde, licet Ecclesia in foro exteriori nihil possit circa hæc peccata, et ideo nec specialiter illa prohibere nec punire valeat, tamen in hoc foro habet jurisdictionem, ut de eis judicium ferat, et ipse peccator jure divino tenetur ea deferre ad hoc judicium, et in eo esse sui accusator, et testis contra se; ideoque etiam posset Ecclesia judicium de his peccatis internis committere designatis quibusdam judicibus. Quod aliquo modo fecit per divisionem jurisdictionum; non enim quilibet sacerdos potest ab his peccatis mortalibus mere internis absolvere, sed tantum illi, quibus data est per Summum Pontificem ordinaria vel delegata jurisdictionis. Per modum autem reservationis hoc Ecclesia ordinarie non facit, sed quibus committit jurisdictionem ad absolvendum a peccatis mortalibus, dat jurisdictionem absolutam ad absolvendum ab his internis, non quia non posset eam limitare, sed quia non judicavit expediens id facere, eo quod illa peccata sint per se occulta, et non inferant nocumentum aliis,

nec moraliter loquendo, indigeant speciali curatione, quæ ab ordinariis judicibus adhiberi non possit. Hoc autem non obstante, nonnulli Prælati peccata aliqua mere interiora sibi reservare coepiunt, maxime hæresim mentalem. Quod factum aliqui viri docti non probant, quia est alienum ab universalis Ecclesiæ consuetudine, quæ videtur declarare ex Pontificum et Ecclesiæ voluntate materiam hanc non esse capacem reservationis. Ego vero solum nunc assero, illam consulendam non esse; si tamen fiat, servandam esse. Ratio autem contra hanc potestatem facta, soluta jam est. Neque est simile, quod de censura affrebat, quia censura est poena pertinens ad jurisdictionem fori contentiosi, quæ non extenditur ad actus mere internos; reservatio autem non est poena, sed est limitatio jurisdictionis fori penitentialis, quæ per se cadit in actus pure internos.

4. *An omnia peccata mortalia reservari possint.*—Atque hinc constat a fortiori, nullum esse peccatum mortale externum, quod reservari non possit, quantum est ex se, ut eadem ratio ex jurisdictione sumpta convincit. Quæri vero ulterius solet, an sicut possunt omnia divisive reservari, possint etiam collective. Sed hoc nullam habet novam difficultatem. Potest enim Ecclesia aliquibus sacerdotibus non dare jurisdictionem ab ullo peccato mortali, nam hoc modo se habet nunc circa simplices sacerdotes; illa vero non dicitur propria reservatio, de qua nunc agimus, sed est potius totalis negatio jurisdictionis ad absolvendum a peccatis mortalibus, reservatio autem dicit limitationem seu partiale privationem talis jurisdictionis. Claram est autem non posse hoc modo totam jurisdictionem ad absolvendum ab his mortalibus auferri ab omnibus Ecclesiæ sacerdotibus infra Summum Pontificem, neque etiam ab omnibus ordinariis pastoriis; nam illud esset contra rationem sui munieris, et contra utilitatem ipsorum poenitentium, ut per se notum est. Quod maxime verum habet respectu secularium. Inter religiosos vero ferunt interdum fuisse usitatum, ut omnia peccata mortalia exteriora essent reservata superiori. Sed hic modus reservationis nimis onerosus et periculosus esset subditis in quocunque statu existentibus, et ideo probandus non est. Nunc vero ex speciali decreto edito a S. D. N. Clemente VIII, anno 1594, non solum hoc est religiosis prohibitum, sed etiam certi casus prescripti, quos reservare possint, quos

Assertio.

6. *Ex solo jure communi nullum peccatum esse Episcopis reservatum.*—Mihi autem videtur ex solo jure communi, et seclusa consuetudine, nullum peccatum esse reservatum Episcopis. Omitto dispensationes votorum, et similia, quæ Summis numerant inter hos casus reservatos impropriissime, ut Navarrus optime advertit, quia hic non agimus de omni actu jurisdictionis, præsertim exterioris, sed solum de reservatione culpæ in ordine ad absolutionem sacramentalem. Probo ergo assertionem primo, quia ex dicta extravag. non sumitur argumentum firmum; nam prorsus revocata est in Clement. Dudum, de Se-